

УДК 33+343

ЗОВНІШНІ ТА ВНУТРІШНІ ЗАГРОЗИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ КРАЇНИ

Н. А. Протопопова

ст. викл. каф. аналітичної економіки та менеджменту
Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти
n.protopopova03@gmail.com

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

У сфері економіки країни загрози мають комплексний характер і зумовлені, насамперед, скороченням внутрішнього валового продукту, зниженням інвестиційної, інноваційної активності та науково-технічного потенціалу, стагнацією аграрного сектора, розбалансуванням банківської системи, зростанням зовнішнього та внутрішнього державного боргу, тенденцією до переважання в експортних поставках паливно-сировинної та енергетичної складових, а в імпорتنих поставках – продовольства та предметів споживання, включаючи предмети першої необхідності. Це означає, що економічний захист піддається впливу різних факторів, причому не тільки економічних. На нього істотно впливають геополітичні, соціальні, екологічні та інші фактори.

Досить влучно та повно В. В. Мартиненко визначає такі найбільш актуальні виклики та загрози, що стоять перед країною [1]:

– нестабільність всесвітньої фінансової системи, котра супроводжується незбалансованістю світової торгівлі та інвестиційних потоків між найбільшими економічними центрами світу;

– розширення світових ринків для певних видів продукції, товарів і послуг піднімає гостру проблему забезпечення достатнього простору для розвитку ресурсів вітчизняних ринків;

– поширення кризових явищ у світовій економіці, які мали переважно національні витоки, міжнародні наслідки і потенційно глобальний характер;

– експансія прогресивних країн світу, що супроводжується безперешкодним потраплянням високо розвинутих країн на ринки найбільш слабких країн, знищенням місцевої промисловості та експортуванням чужих соціокультурних цінностей;

– брак ресурсів для розширеного розвитку, зокрема енергетичних, що провокує зростання цін на паливо та викликає істотні зміни у структурі споживання населення.

Отже, розглянемо загрози безпеці країни та виокремимо основні внутрішні та зовнішні загрози (табл.).

Зовнішні та внутрішні загрози соціально-економічних систем країни [2]

Зовнішні загрози	Внутрішні загрози
Воєнні дії, широкомасштабне вторгнення	Стрімке скорочення чисельності населення і його старіння
Збереження експортно-сировинної моделі розвитку та висока залежність від зовнішньоекономічної кон'юнктури	«Тінізація» національної економіки
Недостатня боротьба з корупцією на всіх рівнях	Рівень зовнішнього боргу
Несвоєчасна розробка, прийняття законодавчих актів, що регулюють економічні відносини	Відставання в розробці і впровадженні перспективних технологій
Інформаційні війни	Інформаційні війни

Перелічені зовнішні та внутрішні загрози соціально-економічним системам країни не є вичерпним і можуть бути істотно розширені. Проте, на сьогодні, це саме ті загрози, які несуть найбільше небезпеку національним економічним інтересам України. Ступінь впливу внутрішніх і зовнішніх загроз на стан захисту країни постійно змінюється в зв'язку з динамічними умовами діяльності суспільства, національної економіки та світової економічної системи в цілому.

Зазвичай, вирішальний вплив на стан економічної безпеки держави справляють внутрішні загрози, але в окремих випадках деструктивний вплив зовнішніх загроз може значно перевищувати небезпеку від внутрішніх загроз, а комплексний вплив внутрішніх і зовнішніх загроз, як правило, призводить до посилення загальної загрози [3].

Список використаних джерел

1. Мартиненко В. В. Загрози економічній безпеці України в контексті викликів глобалізації. *Економіка та управління національним господарством. Економічний часопис-21*. 2011. Вип. 7–8. С. 39–40.
2. Валерій Гнатенко. Загрози економічній безпеці держави в умовах глобалізації. *Аспекти публічного управління*. Т. 9, № 1. 2021. С. 55–62.
3. Пугач О. А. Класифікація та систематизація загроз економічній безпеці держави в системі національної безпеки. *Економіка і організація управління*. 2014. №№ 1 (17) – 2 (18).